

GAZET'A TRANSILVANIEI.

Gazet'a esse de 2 ori: Mercuria si Sambet'a, F6ica una data pe septemana, — Pretiulu: pe 1 anu 10 . v. a. Pentru tieri esterne 15 . sun. pe unu anu s6u 45 doideceri, or 3 galbini si 3 doideceri mon. sunat6ria. Se prentimera la p6stele c. r., si pe la DD. corespondenti. — Pentru serie ad. de 10 vorbe mari s6u mici inserate se ceru 8 cr. Tacs'a timbrala e 30 cr. de fiecare publicare. Fara depunerea acestui pretiu inainte nu se voru mai primi publicari

Nr. 33.

Brasiovu, 24. Aprilie 1862.

Anulu XXV.

MONARCHIA AUSTRIACA.

Legile dietei Transilvane din 1848.

(Umara dia Nru trecut.)

Articulu de lege I.

„Transilvani'a priimindu cu simtiementu de fratietate credint6sa articulu VII alu dietei unguresci adusu in cestiunea unitatii patriei, si priimindu de a sa unificarea Transilvaniei cu Ungari'a pe lenga conservarea legamintii cu imperiulu asia precumu aceea si infintiatu prin sanctiunea pragmatica; in urmarea acestora precumu in sor'a Ungari'a egalitatea de drepturi a totoror locuitorilor e enunciatu si pusa in lucrare, intocma si in acelasiu modu acea egalitate se recun6sce de unu principiu eternu si nestramutaveru pentru toti locuitorii ei fara diferentia de natiune, limba si confesiune, eara legile de pana acumu opuse acestui principiu se dechiara prin ac6st'a de sterse.

Pentru aplicarea memoratului articulu de lege alu VII-lea se decreta urmat6riile:

§ 1. Afara de cetatile Clusiu, Muresiu-Osiorheiu si Alba-Julia, numerulu orasielor transilvane inestrate cu dreptulu reprezentativu fiindu 15 eara doua dintre acestea, adica Gherla si Elisabetopolea fiindu si ele orasie regesci libere, pe lenga ce aici se indir6pta er6rea de numeratura scapata in art. VII. §. 3 intru intielesulu ideii fundamentale din acelasiu, numerulu voturilor transilvane nu este 69 ci 73.

§ 2. Sub presiedinti'a gubernatorului regescu conte Josifu Teleky si in casu de a nu pot6 veni ac6st'a, sub a presiedintelui baronu Franciscu Kemény se denumesc o comisiune regnicolara in pers6nele dumnealoru: c. Nicolae Thoroczky, comite supremu, Josifu Balázsi, jude regescu primariu, Joane Leményi, episcopu alu Fogarasiului, c. Joane Bethlen senioru, b. Nicolae Jozsika, b. Dominicu Kemény, c. Dominicu Teleki, Stefanu Horvath, regalisti, — b. Dionisiu Kemény, Josifu Zeyk, Lupulu V6ér, c. Joane Bethlen junele, Joane Pálf, Mihaile Mik6, Moise Berde, Conradu Schmidt, Carolu Gross, Ilie Roth, Wilhelm L6w, Franciscu Gyergyai, b. Nicolae Wesselényi, Carolu Szász, c. Ladislau Teleky, Josifu Demeter, Daniilu Hank6, Alesandru Bohatielu, deputati, — Andreiu Siaguna, episcopu gr.-n.-u. si Nicolae Debreczeny, consiliariu de tesauriatu. Ac6sta comisiune va informa pe ministeriulu ungurescu despre ameruntele perfecte unificari, va conlucra spre a imbina interesele Transilvaniei intru a le Ungariei si va subministra materiale pentru unu proieptu de lege, care va fi a se asterne de catra ministeriu in ac6sta cestiune la cea mai de apr6pe dieta comuna.

§ 3. In Transilvani'a cursulu administratiunii si alu judecatoriilor, cum si organismulu personalulu remane in starea de acum pana la dispuetionile celei mai de apr6pe diete comune. Din contra functiunea cancelariei de curte va inceta cu totulu si aceea jurisdictiune cu care Maiestatea Sa intru intielesulu art. III ungurescu din 1848 a binevoitu a investi pe Inaltimea Sa palatinulu si pe ministeriulu ungurescu, se va intinde si preste Transilvani'a in privinti'a administratiunii atatu civile, catu si eclesiastice, finantiale si militare si preste totu la t6te ramurile administrative.

§ 4. Cu privire c6 administratiunea publica se stea in armonia cu responsaveritatea ministeriala in conglasuire cu art. ungurescu XXIX din anulu c. 1848, inamovibilitatea dela functiunile publice la care denumirile depindu dela gubernu, se marginesce numaila functiunile judecatoresci destinate pentru administrarea dreptatii.“

Incheiere.

„Deci ascultandu si priimindu Noi cu clementia acelu articulu de lege prezentatu Noua in modulu mai josu aratatu si in forma legala de catra memoratele N6stre credint6se staturi si ordine ale celoru trei natiuni din susu numitulu Nostru Mare-Principatu ereditariu Transilvani'a, amu ordinatu c6 acelasiu se se inregistre si inscrie in ac6sta carte a N6stra din cuventu in cuventu, si recunoscundu acelu articulu si un'a cate un'a t6te cele coprinse intrinsulu de bune, placute si priimite, amu datu catra voi invointi'a si incuviintiarea N6stra de Imperatu, Rege si Principe si pe acelea in puterea N6stra reg6sca le acceptaramu, le incuviintiaranu si gratiosu le confirmaramu, asecurandu pe susu memoratele staturi si ordine, cumca acestu articulu de lege insiratu in ordinea legiloru marelui Principatu alu Transilvaniei, ilu vomu observa atatu Noi, catu si vomu face c6 toti ceilalti credinciosi ai Nostrii se'lu observe, precumu Noi pe ac6lasi ilu si acceptamu, incuviintiamu, aflamu de bunu si ilu confirmamu. Datus'a in Insbruck in unusprediece dile ale lunii Juniu, la anulu Domnului un'a miie optu sute patrudieci si optu, eara alu imperiului Nostru alu unsprediecelea.“*)

„Ferdinandu m. p. (L. S.)

Br. Lázáru Aporu m. p.

Carolú Czák m. p.

Articulu de lege II.**)

Despre alegerea deputatiloru carii sunt a se alege la cea mai deaprópe dieta comuna pe temeulu reprezentativu.

„Alegerea pe temeulu reprezentativu de poporu a deputatiloru transilvani carii suntu a se tramite la diet'a publicata spre a se tiené in Pest'a la 2. Juliu anulu curgetoriu, considerandu si posibilitatea aplicarii momentane a legii, va trebui se se faca pentru acestu singuru casu in modulu urmatoriu:

§ 1. La esercitiulu dreptulu electoralu nu iau parte preste totu: a) femeile, b) strainii, carii nu sunt naturalisati, c) pers6nele, care stau sub potestatea de principali, de parinti s6u de tutori. De altmintrea

§ 2. Intre marturisorii confesiuniloru recepute (intre care se renumera si cei de ritulu gr.-n.-u.) nascearea preste totu nu face nici o distinctiune.

*) Amu tradusu aici acestu articulu de lege din cuventu in cuventu nu numai pentru insemnatatea lui istorica, c6 unulu din carele se nascura mari catastrofe preste tier'a n6stra, ci totuodata si c6 unu modelu de stilu legislativu remasu noua din seculii trecuti. Cate repetituni de cuvinte, cata precautiune, grija, frica respira din ele, c6 nu cumva totusi la unu timpu 6recandu aceea si lege se fia delaturata, calcata s6u strimbu explicata. Ce caracteristicu pentru secululu nostru si 6menii nostri!

Not'a trad.

**) Aici insemnamu, ca numai art. I. fusese sanctionatu de regele Ferdinandu, eara alu doilea, adica ac6st'a fu confirmatu numai de Palatinulu archiduce Stefanu.

§ 3. Cu privire la orasiile inzestrate cu dreptu electoralu separat, intru acestea se voru bucura de dreptulu electoralu :

a) toti acei locuitori, carii posedu o casa séu pamentu in valóre de trei sute fiorini argintu cá proprietate esclusiva, séu in comunu cu sociile si cu copii loru.

b) Acei carii cá meseriesi, negutiatori, fabricanti sunt asiediati cu locuinti'a, déca isi au propri'a loru lucratoria séu staverimentu comercialu séu fabrica, eara déca sunt meseriesi, lucra necurmatu celu puçinu cu unu ajutoriu.

c) Aceia carii de si au cadu in clasele susunumerate, din proprietatea loru de pamentu séu din capitalulu loru sunt in stare se arate eate unu venitu anualu statornicu de 100 fiorini argintu.

d) fara privire la venituri, doctorii, chirurgii, advocatii, inginerii, artistii academici, profesorii, membrii societatii magiare de invatiati, apotecarii, capelanii si dascalii scóleloru, pe acolo pe unde isi nu locuinti'a loru statóre.

e) Cei carii au fostu pana acmu cetatieni (burgari), tocma déca nu voru si avea calitatile semnate in punctele de susu.

§ 4. In comitate, in districtulu Fogarasiului si in scaunele secuiesci voru avea dreptulu de alegatori:

a) toti aceia, carii dupa art. 12 de lege dela 1791 bucuranduse de dreptulu de a vota in adunari publice au avutu si pana acum dreptu de a lua parte la alegerea deputatiloru dietali; tocma déca ei pana acum ar' fi fostu si marginiti in exercitiulu acestui dreptu.

b) Dintre locuitorii orasieloru neinzestrate cu dreptu electoralu separat totu aceia, carii se tienu de un'a din categoriile coprínse in § 3 alu acestui articulu de lege.

c) In comunele lipsite de magistratu organizatu totu acei locuitori, asupra carora afara de darea capului mai este aruncata dupa tabel'a contributunii inca o dare celu puçin de 8 fl. sun. eara afara de acestia fiacare comuna, care afara de cele indreptatite pe temeulu artic 12 din 1791 numera celu puçinu 100 fumuri, ia parte la alegerea deputatiloru prin cate doi reprezentanti, alesi liberu eara comunele mai mici cate unu reprezentantu.

§ 5. In jurisdictiunile sasesci locuitorii cetatiloru si ai sateloru in scaunele séu districtele pe unde sunt asiediati, precum pana aci, asia si astadata voru exercita dreptulu electoralu impreuna fara neci o diferintia de natiune si confesiune cu aceeasi modalitate, ce este decretata cu privire la locuitorii orasieloru si sateloru lipsite de dreptulu reprezentativu in jurisdictiunile magiare si in cele secuiesci la punctele b et c din § 4.

§ 6. Deputatu se póte alege oricare se bucura in Ungari'a de dreptulu de alegatoru, déca a trecut de 24 ani si e in stare de a responde la acea conditiune a legii, dupa care limb'a legislativa este numai cea magiara.

§ 7. Cei 73 deputati ardeleni carii sunt a se alege in cas'a deputatiloru la diet'a cea mai deaprópe, avendu voturi egale, se voru alege dupa repartitiunea urmatória:

a) Deputati, carii sunt a se trimite prin comune particulare: 1) Clusiulu trimite doi. — 2) M. Osiorheiu 2. — 3) Alb'a Juli'a 2. — 4) Gherla 2. — 5) Elisabetopole 2. — 6) Abrudulu 1. — 7) Ócna Sibiiulu 1. — Unedóra 1. 9) Kézdi-Osiorheiu 1. — 10. Hatiegu 1. — 11) Sepsi-St.-Giorgiu 1. — 12. Odorheiu 1. — 13) Illefalu 1. — 14) Csik-Szereda 1. — 15) Bereczk 1. — 16) Sicu 1. 17) Olahfalu 1. — 18) Cosiocna. 1.

b) Comitatele, scaunele secuiesci cu totulu 25. Voru trimite cate doi, prin urmare 50 deputati cu totulu, la a caroru alegere voru concurge numai acele orasie, care au dreptulu propriu de a trimite deputati.

§ 8. Ori unde auctoritatea publica va afla cu cale, sustinerea ordinei pe timpulu alegeriloru va forma pentru alegerea fiacarui deputatu cercuri electorale separate, respectandu proportiunile dintre cercuri si populatiune.

§ 9. Fiacarui deputatu dela dieta se platescu din visteri'a tierii cate 5 fl. sunatori pe di, eara pentru locuintia 400 fl. sunatori pe anu.

§ 40. Pentru aducerea la indeplinire a dispusetiuniloru acestei legi guvernulu regescu e imputeritu pe lenga acea insarcinare, cá se midiucésca fara neci o intardiare conscriptiunea membriloru ce au dreptulu votului, alegerea loru regulata luanduse tóte cerutele mesuri pentru delaturarea toturoru greutatiloru ce s'ar potea esca cu acésta ocaziune si pentru sustinerea ordinei pe timpulu alegeriloru (tienendu inaintea ochiloru si dispusetiunile artic. V alu Ungariei din a. c. 1848, precatu aceleasi se potu combiná cu ideile conducatoare coprínse in acestu articulu si pe catu se impaca cu impregiu-

rarile); apoi preste totu se faca a se inoheié catu mai curendu tóte pregatirile alegeriloru, pentrucá in urmarea acelorasi, alegerile deputatiloru se se pota face la timpulu cuvenitu.

(Va urma.)

Ursoriulu consistoriulu ortodocsu-sariténu in priviinti'a dotatiuei preotiloru.

In 19. ale curentei a datu D. protopopu Hania urmatoriulu ursoriu in man'a D. Comeslocutiitoriu.

Marite Domnule Consiliariu gubernialu, si Locutiitoriu comitalu!

Consistoriulu nostru au capatatu insarcinare din Vien'a dela Escelenti'a Sa présfintiitulu nostru episcopu Andreiu Barone de Siaguna, cá se se infaçiosiedie inaintea Mariei Tale, si se innoiésca recvisitiunea din 9. Nov. 1861, Nr. 981 ce au asternutu Inclitei universitati in obiectulu cestionate-loru portiuni canonice.

Noi bucurosu urmandu acestei demandari episcopesci, ne infaçiosiamu inaintea Mariei Tale, rugandune, cá se binevoiesci a rendui, cá obiectulu cestionatu se se iee in pertractarea definitiva fara nici o intardiare cu atat'a mai multu:

1. Ca lucrulu acest'a se tragana dela 1846/7, candu diet'a Tierii au otaritu prin lege, cá si preotimea nóstra se capete portia canonica;

2. Ca inclit'a universitate anca la anulu 1848, asemenea otarire au adusu, dar' n'au pus'o in lucrare:

3. Ca aceeasi inclita universitate au luat la a. 1861, acestu obiectu subtu pertractare, si efectuarea lui au conditionat-o dela sanctiunea Maiestatii Sale;

4. Ca in tómn'a trecuta au si venitu sanctiunea maiestatii la inclit'a Universitate, si asia sinceru marturisimu, ca preotimea nóstra era in acea presupunere, ca membrii universitatii cá fii Patriei, carii cunoscú starea preotimei nóstre anca din timpii antimartiali, voru binevoi a efeptuá o otarire, carea prin doi prégratiosi imperati sau sanctionatu; inse astadi sunt preotii nostrii de totu tristi, vediendu, ca obiectulu cestionatu, carele lucra despre pana loru de tóte dilele, inca nu s'au luat in pertractare, din care cauza preotii nostrii nici in anulu acest'a nu se voru putea bucura de bunatatea legii sanctionate. Acésta impregiurare este de totu durerósa pentru consistoriu, caci nu are modru de a mangeiá pre preoti cu atatu mai puçinu, de vreme ce Inclit'a Universitate au avutu destulu timpu a efeptuá acestu obiectu, caci sesiele sale leau inceputu in lun'a lui Nov. 20 a. tr. si le continua inca si astadi!

Deci reinoid cererea nóstra, la Maria Ta, cá se binevoiesci a rendui pertractarea instantanea a acestui obiectu, remanemu cu deosebita stima

Ai Mariei Tale

servi plecati

Sibiiu, 29. Martie 1862.

Consistoriulu diecesanu.

Brasiovu, 6. Maiu. (Sciri locale.) Se pare ca politic'a pe la noi ar fi repausatu in Domnulu; — noi inse potemu asigura pe bunulu cititoriu, cumca acésta numai se pare; pentrucá de si cetatea nóstra nu e vreo capitala si nu prea are alta isemnatate decatu cea comerciala, totusi chiaru si pusetiunea ei comerciala impreunata cu cea geografica si etnografica silesce — celu puçinu pe lamur'a locuitorilor, a se ocupa si cu politic'a; prin urmare acést'a necum se fia apusu, dar nici nu dórme macar, ci ea priveghiéza in buna pace, inse cu tóta putintiós'a luareaminte si cu atatu mai vertosu, ca amu ajunsu acolo, cá toama si subsistinti'a de tóte dilele, castigarea midiulóceloru vietuiri mai multoru clase de locuitori, se fia strinsu legata cu politic'a. Fiane intre altele de esemplu amortirea vietii comerciale cá de 6, eara mai vertosu de doua luni incóce; pentrucá secerisiulu mai saracu din a. tr. nu e nici-decumu principal'a cauza a lipsei de bani. In tier'a romanésca secerisiulu fusese manosu, cerealele sunt eftine destulu, speculantii s'au incercatu a trage incóce sume mari de bucate cu pretiuri eftine; o parte inse a locuitoriloru flamandiesce si nu cumpara, pentrucá — nu sunt bani. Deci déca omulu isi trage chiaru dela gura, cum óre nu se va lipsi elu de alte trebuintie si comoditati ale vietii! Astadi amu ajunsu acolo, ca nu numai o parte a tieraniloru, nu numai proletarii cetatiloru, ci si o parte a burgarimii se manance mai puçinu deatú ii cere stomaculu; eara acésta i se intempla nu pentrucá lips'a ar fi ajunsu preste totu la culmea sa, ci din cauza ca fiacare deveni fórte ingrigiatu pentru celu mai deaprópe viitoriu. Marfile nu se cauta, mesterii nu au pentru cine se lucre, candu negutiatorii nu le potu cumpara manufacturile loru; eata cum reulu se tiene lantiu unulu de altulu. Eara comerciulu pana atunci nu póte renviie, pana

candu nu i se va restaura creditul lui, care luà mai multe lovituri fórte grele dela — politica. Piat'a Vienei nu creditéza bucurosu încóce, din cauza ca ómenii nu mai scia, sub ce felu de legi cambiale (Wechselgesetze) mai stam; noi earasi nu creditam in tierile romanesci, pentruca anii 1858-9-60 prea ne detera o lectiune amara si durerósa, in catu astadi ne ferimu si de rima, dupa ce pe atunci ne muscase sierpele.

Eata deci totuodata un'a din cauzele principale. cari ne facu a dori atatu de ferbinte infintiarea de cali ferate in aceste tieri si tienuturi. Chiaru cladirea calilor ferate pana a nu fi date comunicatiunii produce o mare cerculatiune de bani intre locuitori. Se cugetamu de exemplu, ca din 750 mii catu costa in terminu de midiolocu fiacare linia ferata de 1 milu (4000 stanjini) impreuna cu tóte masinele etc., celu puçinu 1/3 se imparte pe la locuitori pentru lucru, produse, locu de cladire scl.*) prin urmare lini'a ce s'ar' trage preste Clusiu, pe Murasiu, in josu si pe Ternava in susu pana la Oltu si la Brasiovu costandu preste 75 milióne ar' aduce ardeleniloru celu mai puçinu 25 mlióne in punga, care lear ajuta de minune la instruirea si regularea mosiloru, la renvierea comericiului lor. Ci eata ca politic'a ni se lungesce si aici in drumu, pentrucá se nu putem castiga neci concesiune pentru o linia doua de cale ferata care se industuleze dorintiele maioritatiei preponderante a locuitorilor*). Concesiunea pentru cali ferate si garanti'a pentru interesele capitaluriloru se da in puterea Diplomei si a patentei prin ambele potestati legislative, adica prin suveranulu in cointielegere numai cu diet'a; insa — astadi cum stam, cu care dieta?? —

Unora li se pare ca drumurile ferate ne voru aduce mai multu reu de catu bine, ca ne voru cumpara strainii mosiile,

Atat'a ertatu? — Déca locuitorii transilvani (si anume romanii) voru si sunt atatu de nepasatori si lenesi. séu atata de natarai, pentrucá se si vëndia si instraine mosiórele lor la venetici in locu de a mai cumpara mereu, atunci o dîcemu noi — ardelenii nu merita sórte mai buna, ca nu e nebu nu celu care mananca cele siepte pani, ci acela ce le da. Asia e, vomu vinde din mosi'a nóstra pe atata pe catu se tréca lini'a ferata, nu inse pentru colonii.

Este prea de doritu, cá incai generatiunea juna se se ocupe mai inadinsu cu sciinti'a economiei nationale si politice, cum si in specie cu sciintiele comerciale, pentrucá viitorulu se o afle pregatita fórte bine**).

— Din tier'a anca nu primiram repóite despre rezultatele alegeriloru la comitetele de comitatu, care decurgu acum in tóte locurile; eara „H. Z.“ totu publica la date despre recrutatiune imputandu ca din romani nu s'au prezentatu unu numeru mare. Dar din sasi anca nu. —

In Ungari'a earasi incepe a se ventura cestiunea nationala, si bar. Eötvös, adresanduse catra capulu besericei rutene, earasi reimpróspeta bunatatea legiloru din 1848 cu egalitatea lor; eara gubernulu de acum, recunósce nationalitatea si limb'a, cá ad. nu numai limb'a unгурésca ci si oricare alta limba se se póta folosi prin comitate. Precisiune inse in caus'a limbei respicatu facuta, totu n'a urmatu; ci cine va pretinde recunósccrea limbei o va avé.

Din afara n'avemu de registratu ceva lucruri de mare importantia. Totulu ce ne ar poté interesa, e o depesia din Regusa din 29. Aprile, care cuprinde, ca Hussein Pasia a atacatu insurgentii de suptu Vasoievic si fú batutu infricosiatu perdendu turcii 2000 feciori si 1000 de cai, 4 tunuri, munitiune si alte lucruri si proviante. Din Crescini anca voru fi cadiutu, nu se spune inse numerulu lor.

Dobra, 19. Aprilie 1862. (Scrieti cu totii!!) In momentulu candu scriu aceste m'i aduseiu aminte de prietenésca provocare publica a Dlui redact. a'lu „Telegrafului Romanu“ ce o facu mai in anii trecuti, — firesce ca ou soopu prea corespundietoriu de a insufleti adeca, si a indemna la studiu pre totu romanulu.

De sine se intielege inse: Ca cuventulu „Scrieti cu totii“ nu'si da mana numai cu cei literati si scriitori renumiti, de carii noi cesti incepatori — nici cu degetulu nu ne putem atingea, ci cuventulu susu memoratu ce luamu de tema, da

*) Bine ca incai la Moldova se voru apucá catu mai curéndu de lini'a cea concesionata dintre Galati, Tecuci, Focsiani, Agiudu, Bacau romanu, Folticeni spre Bucovina, care ne va fi si noua de mare folosu cu ramur'a sa trasa spre Oituzu.

***) In altu Nr' vomu avea ocasiune a cuventa despre scól'a comerciala a Dlui A. Palme, carea merita tóta luareaminte a juniimii comerciante.

mana chiaru si cu cei ce studiédia actu; buna óra cá candu laer" dice. „Spune'mi ce ai invetiatu mai eri alalta-ieri“, prin urmare, On. nostru publicu romanu, si mai alesu multu stimatii nostrii literati romani, nu voru luá in nume de reu, déca voru ochi in foile nóstre publice o descriere economica, pre carea unu invetiatoriu de scóla publica normala o descrie, ma luandu in adeverata considerare si aceea: ca multi sunt d'intre literatii nostrii, carii sciu inveti bine condeiulu, fara ale tramura man'a cá a mea: dar' unii sunt ocupati — ma chiaru cufundati in afaceri politice, altii earasi — nu punu nici unu pretiu pe asia ceva, — eu inse, cá celu ce pretiuescu, fórte multu corespondintiele braviloru nostrii scriitori romani si le citescu cu cea mai mare placere si atentiune; ear' din contr'a — despretiuescu negliginti'a celoru ce sciu scrie si nu scriu: miam tienutu de cea mai santa datorintia — pe lenga tóta simplicitatea a descrie cumu sciu, si a face cunoscuta on. nostru publicu romanu o interesanta — si totu odata nobila intreprindere, ma se póte numi chiaru economia nationala, ce se efeptuesce in oppidulu Dobra. Eata care:

Anca mai nainte de ast'a cu trei ani, multu pretiuitulu D. protopopu respektivu Nic. de Crainicu — a planisatu in acestu tienutu: prasirea si cultivarea fragariloru, si prin ei: a viermiloru de matasa. — Acestu planu — fú spriginitu de mai multi oresiani, precumu si de mai multi nobili de alta nationalitate. — Fragarii (dudi) se semanara totu atunci, si in asta primavéra fusera mii de fire frumosu crescute intr'o gradina a comunei. — Acest'a e anulu alu treilea, si miile de fire de fragari, par' ca le vedeai ambienduse — cá se le smulga si se le sadéca. — Ce e de facutu: era intrebarea?

Zelosulu parinte vediendusi realizatu planulu acestei intreprinderi nobile, cerculá indata in totu tractulu seu, si provóca pre toti preotii si invetiatorii subordinati, cá se iea parte cu totii la prasirea si cultivarea fragariloru, — istorisindule si esplicandule scopulu si folosulu acestoru arbori. —

Ostenelele neobositulu D. prot. nici ca au remasu desierte, — ca indata vediuramu abonate 19 comune impreuna cu preotii — si atati'a invetiatori comunali, la prasirea desu memoratiloru fragari, — ear' in loco Dobras'au impartitu mai multe sute de fire spre sadire si cultivare.

Speramu tare, ca o intreprindere nobila cá aceasta: va avé dupa Ddieu — si unu resultatu bunu si favoritoriu, — doritoriloru de a'si procura acestufeliu de arbori — ce erau de 3 clase: à 10—15 si 20 cr. noi firulu — li s'au vendutu dara cu unu pretiu pré moderatu, — de óre ce aci sau luat in considerare scopulu pentru care au fostu meniti, ear' nu castigulu de bani.

Joane Popescu,
invetiatoriu la scól'a publica normala in locu.
Lapusiungurescu, 30. Aprile. La „Kol. K.“ se tramise spre publicare urmatóriuulu articlu: —

Pornindu dupa articulu din Nr. 29 din 20. Febr. 1862 alu lui „K. K.“ subscrisu de Biró Sándor si Szepesi Elek, nu se póte destulu laudá nesuirea spre cultur'a morala si spirituala a puçiniloru dar' zelosiloru frati magiari din tienutu, respective din ast'a comunitate, necrutandu neci ostenéla neci jert'la averei pentru scóla, bisericu, c a celoru mai esentiale mediulóce spre acea.

Dara fiindca in articulu atinsu nu e lamuritu lucru despre scol'a principala ce se aduce inainte, ci mai multe aserte sunt nedrepte, cari au potutu implé publiculu cu parere sinistra; dreptu acea pentru iubirea adeverului, binevoiesce a primi érase in foile-ti stimate urmatoriele observatiuni! — anume:

E dreptu ca sistem'a absoluta a radiecatu cu spese comune spre folosulu tienutulu o scóla cu cáhuri, si destulu de reu o-a botezatu-o: „Deutsch-katholsche Distrikts-Hauptschule“, dara totusi pe lenga tóta ast'a numire, invetiarea limbei germane, magiare si romane pe lenga cel'alte e studiu obligatu, religiunea e concrediuta preotiloru respektivi, anca si israeliteniloru ce ambla la ast'a scóla.

Ast'a scóla dara nu e radicata singuru numai spre cultivarea spirituala a romaniloru, ci a totu tienutulu, ce va vrea se invetia in ea; prin ast'a nu s'a desfiintiatu neci unu institutu de cultura, chiaru si in comunitatea nóstra se sustienu tustrele scólele comunale confesionale, prin urmare reu se exprima Dnii referenti, candu dicu, ca invierea acei-a respirea acestei-a.“

Mai incolo dicu: „acea scóla nu au numitu-o magiaro-romana, ci germano-romana: limb'a magiara si dascalulu precum si invetiarea confesiunei prot. o-au eschisu din ea, si cu sil'a acolo ne-au adusu catu se platimu din cas'a nóstra comunala spre sustienerea scólei acestei-a in totu anulu 105 fl. v. a. unde este deobligare, acolo trebe se avemu

si dreptu simplici ter au reinprinsu.“ — Din aceste aserte neci un'a nu sta si tóte-su fara temeiu.

Cumca ast'a scóla nu e neci magiario-romana, neci germano-romana, se vede din numirea mai din susu; da neci ast'a numire nu sta, ca-ci guvernulu nostru bisericescu vedendu nedreptatea acestei numiri a recursu, ca astá se se numesca: „Scóla principala tractuala“ séu de trebe se fia confesionala, dupa proportiunea fundatorilor si sustinetorilor se fia: „scolappala trt. greco-catolica.“ Noi o numimu acuma principala, de unde nime nu e eschisu — praestatis praestandis — cu atatu mai puçinu Lapusienii.

Eara pentruca dintre Lapusieni abiá cate 2—3 circa ast'a scóla, la acea nu e de viua radicarea spirituala a romaniloru.

Va urma.

Vien'a, 16. Aprilie. Escelenti'a Sa présantitulu Episcopu Barone de Siaguna, dupa ce mai avú singuru anca 2 audientie private la Maiestatea Sa Imperatoriulu, afara de cea d'antaiu avuta la olalta cu ceilalti trei deputati, — precumu si dupa ce mai dede cele mai depre urma desluciri in caus'a restaurandei Mitropolii DD. ministri si cancelari aulici, in dilele acestea va parasi Vien'a, si se va reintórce in Eparchiesi, din carea lipsesce de unu timpu cam indelungatu. Noi, carii fuseramu marturi ai tuturoru pasiloru, ee se facura din partea deputatiunei, speramu, ca rezultatulu acestei misiuni importante va fi indestalitoriu si corespundietoriu dorintieloru nóstre. Adeveratu, ca pedeci se ivira multe, prémulte, cu multu mai multe, decatu se asceptau, — si pentru aceea si luptele trebui se fia mari; dar' cu tóte acestea noi tienemu, ca caus'a nóstra este drépta, si ca cá atare, mai curundu s'au mai tardiu, va trebui se se decida favorabilu pentru noi.

Aflamu, ca Escelenti'a Sa a plectu Miercuri la 6 óre sér'a din Vien'a. Joi dupa amédi va fi adiunsu la Timisióra, unde póte se petróca o di, póte si la Lugosiu cevasi, si apoi va porni catra Sibiu. Dumnedieu se ni'lu aduca sanatosu si in pace.

(T. R.)

CRONIC'A STRAINA.

ROMANI'A. Bucuresci, 16. Aprile 1862. Unirea ne aduce urmatórea scire: „Suntemu fericiti a incepe buletinulu nostru politicu de astadi prin a pune in vederea lectoriloru nostri, dupa „Monitorulu óstii,“ dela 3. Aprilie urmatórea depesia a Escelentiei Sale Dlui Thouvannel cu dat'a dela 19. Martie din urma catra Dlu Tillos, agentu alu Françiei in Principatele-Unite, in privinti'a admiterii, la fiacare doi ani, a doi juni oficeri romani in scól'a dela Metz. Aceasta decisiune a guvernului Imperiale, este cea mai mare dovada de interesulu ce iea Françia la desvoltarea armatei nóstre, ca-ci dupa regulamentele françese, strainii nu potu fi admisi a urmá cursurile ce se predau intr'insa, si priimindu astadi pe romani, guvernulu françesu face o derogatiune esceptionale in favórea nóstra, o derogatiune la care nu prea sunt deprinsi françesii, dar de care, suntem mai multu decatu siguri, voru sci a profita cei ce voru avea norocirea a fi admisi in acésta scóla. Eata acea depesia:

Domnule!

„M'am grabitu a comunicá Dlui ministru de resbelu epistol'a Dlui Arsachi anesata la espeditiunea Dvóstra din 3. Ianuariu 1862.

„Sunt fericitu a ve anuntiá, ca E. S. maresialulu Randon, printr'o derogare esceptionala regulamenteloru, a binevoitu dupa cererea mea a decide, ca la fiacare doi ani, doi juni oficeri Moldo-Romani voru putea fi admisi in scól'a dela Metz cá elevii esterni, dupa ce se voru supune unui esamenu de capacitate inaintea unei comisii speciale.

„Ve rogu a face cunoscutu Principelui Cuza acésta binevoitóre decisiune. Trebuie inse se fia bine intielesu la Bucuresci, ca guvernulu Imperatorului nu voiesce a luá in acésta privintia nici unu angajamentu pentru viitoriu si se reserva a suprima séu a restringe, déca intemplarea va cere, acésta favóre acordata.

Cursurile scólei dela Metz, fiindu incepute de mai multe luni, m'am ganditu ca ar fi preferabilu, in interesulu chiaru alu celoru doi oficeri, cari ar fi priimiti in acestu stabilimentu, cá admiterea loru se se faca la deschiderea viitoriului anu scolasticu. Am scrisu dar in acestu sensu Dlui maresialulu Randon.

„Amu facutu asemenea cunoscutu D. ministru de resbelu, si ve rogu a repeta Dlui Arsachi, ca n'ar fi nici unu inconvenientu, cá guvernulu Principatelor-Unite, déca crede ca e bine, se presente la esamenulu de capacitate unu órecare numeru

de candidati, dintre carii comisiunea va alege doi ce i s'ar parea mai capabili a urmá cursulu.

„Ca-ci, din punctulu de vedere politicu este de doritu, cá oficerii, cari voru complectá instructi'a loru in Françia, se fia intr'o di cei mai deosebiti in Tiér'a loru.

„Priimiti, etc.“

(Subsemnatu) Th o u v e n e l.

Fiinduca vorbiramu de studiu si de junii romani admisi a studié in universitatile straine, se mai comunicamu lectoriloru nostri o scire fórte placuta si interesanta pentru totu romanulu, ca-ci e vorba de acei tineri, carii isi parasescu familiile si se ducu in strainatate, unde isi petrecu cei mai frumosi ani ai vietii pentru a dobandi sciinti'a pe care apoi vinu a o respandi in tiéra. Astufeliu, fara a mai vorbi de mai multi tineri cari au sciutu a se distinge iu modulu celu mai laudabile obtiendu mentiuni onorabile in studiele diverse ce au facutu in diferite scoli, cum de exemplu D. P. Alessianu, care a priimitu mare'a de distinctiune in Londra, D. George Danielopolu, care a obtienutu premiulu alu doilea de dreptu romanu si medali'a de brontiu, astadi avemu placere a face cunoscutu publicului unu casu analogu. D. Andronicu, elevu la veterinari'a dela Alfort, lenga Parisu, a esitu estimpu la esamenulu semestrale alu doilea dintre optudieci si trei camaradi din clas'a s'a si juriulu de profesori ia acordatu medali'a de argintu si optuspediece volume de medicina veterinaria. Acésta scire nu va implea de bucurie numai famili'a, ci inim'a fiacaruia din noi vedendu ca unu romanu s'a distinsu atatu de multu la studiulu pentru care a fostu tramisu in strainatate; si, basati pe aceste esemple credemu, ca concessiunea facuta de guvernulu françesu pentru admiterea oficeriloru romani in scólele dela Saumur si Metz, este destulu de meritata de junimea nóstra, care precumu dicea acumu doi ani D. profesorulu de dreptu Bounier, in raportulu seu catra juriu cu ocasiunea esamenului generale, „este atatu de gelósa desciantia, incatu vine de pre marginile Dunarii se se formédie la contactulu civilisatiunii occidentale si care in totudeaun'a s'a distinsu . . . etc.“

Din intru n'avemu nici unu faptu insemnatu. Prin decretu domnescu cu dat'a dela 1. Aprilie c., se permite Dlui Dimitrie Cornea, ministrulu lucrariloru publice se mérga in Romani'a de peste Milcovu pentru regularea transferarii cancelariei directiunii lucrariloru publice de acolo, remaindu insarcinatu cu indeplinirea ad interim a functiuniloru de ministru alu lucrariloru publice D. Barbu Catargiu, presiedentulu consiliului de ministrii si ministru din intru.

„Monitorulu“ dela 13. ale corentei, publica legea presii sanctionata de Domnitoriu. — Siedintiele camerei s'au prelungitu pana in 24. Juniu.

Mapp'a Transilvaniei in limb'a rom.

e gat'a.

Prenumeratiunile incurse pana acumu acoperu abia a treia parte a speseloru litografarii etc. dupa pretiulu defiptu. — Invitu dar' pe acei onor. Domni — carii sunt rugati — si nu mi'au impartasitu rezultatulu prenumeratiuniloru in respectivele loru cercuri de activitate, — a mi'lu face cunoscutu pana la 10 Maiu — poste retante — Sibiu —

S F e t t i.

Nvo 2597.

PUBLICATIUNE.

Tergurile de lana care s'au concesu cetatei libere r. Brasiovu se voru tiené mai antaiu in anulu 1862 si adeca:

Celu d'antaiu dela 15. pana in 22. Jnniu c. n. si alu doilea dela 10. pana in 20. Augustu c. n.

Aducanduse acésta spre cunoscintia producatoriloru si consumatoriloru de lana se provóca totuodata a luá parte la aceste terguri importátorie pentru negociu si industri'a intr'unu numeru insemnatoriu.

Brasiovu in 9. Aprilid' 1862.

3—3

Dela magistratululu cetatei si alu districtului.

Cursurile la Bursa in 6. Maiu 1862 stá asia:

	Вал.	аscr.	фр.	кр.
Галвині имперьтешті	6			21
Аггевьрѣ	129			35
Londonѣ	130			40
Амперьтешті націоналѣ	85			15
Облигаціе металіче екі де 5 %	72			40
Акціи де банкы	860			
„ кредиты	223			60